
Lexicographic Bulletin

Vol 15 (1985)

Lexicographic Bulletin

**Μερικά διορθωτικά στα «οικογενειακά μας
ονόματα» του Μ. Τριανταφυλλίδη**

Chrysoula Tsikritsi-Katsianaki

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

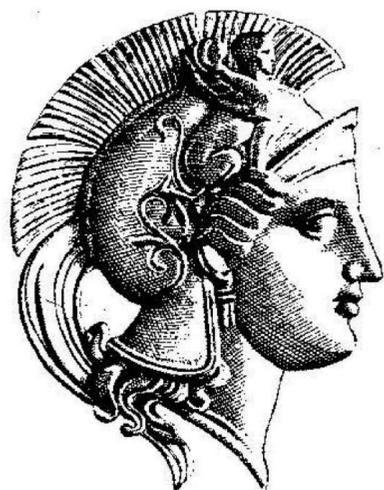

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΑΘΗΝΑ

1985

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
BULLETIN LEXICOGRAPHIQUE
15 (1983)

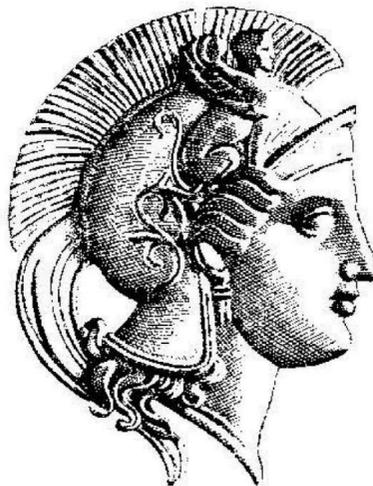
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΑΘΗΝΑ

1985

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΕ ΚΟΙΝΩΣ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ

Λεωφόρος Συγγροῦ 129 - Β. Δίπλα 1. Ἀθήνα 117 45

Διευθύνων : ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΚΟΝΤΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ACADEMIE D'ATHENES
CENTRE DE REDACTION DU DICTIONNAIRE HISTORIQUE
DU GREC MODERNE (LANGUE COMMUNE
ET DIALECTES)

129, Bd Syngrou - 1, rue V. Dipla. Athènes 117 45

Administrateur : NICOLAS G. CONTOSSOPOULOS

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδες
<i>Αγαπητού Τσοπανάκη: Πλαταμώνας</i>	5- 10
<i>Αντώνη Δ. Μπουσμπούκη: Τοπωνύμια από την Πιάλεια Τρικάλων</i>	11- 30
<i>Αντώνη Δ. Μπουσμπούκη: Λέξεις του ελληνο-ιταλικού γλωσσικού χώρου</i>	31- 48
<i>Δημητρίου Α. Κρεκούκια: Αρχαιοπινή τοπωνύμια Λευκάδας</i>	49- 59
<i>Νικολάου Γ. Κοντοσοπούλου: Επτανησιακά γλωσσογεωγραφικά</i> ..	61- 67
<i>Νικολάου Γ. Κοντοσοπούλου: Λημνικά γλωσσικά</i>	69- 76
<i>Άντας Κατσίκη-Γκιβάλου: Η γλώσσα του Παλαμά και των δημοτικών τραγουδιών</i>	77-102
<i>Ελευθερίας Γιακουμάκη: Η αισθητική αξία της παραβίασης του γλωσσικού κανόνα στην ποίηση</i>	103-113
<i>Σταύρου Γ. Κατσουλέα: Βυζαντινά επώνυμα Ικαρίας</i>	115-134
<i>Χριστίνας Μπασέα-Μπεζαντάκου: Γλωσσογεωγραφικές παρατηρήσεις στο ιδίωμα της περιοχής Αλαγονίας</i>	135-164
<i>Θανάση Νάκα: Λαϊκή γλώσσα και δημοτικό τραγούδι</i>	147-158
<i>Θανάση Νάκα: Μετοχικά</i>	159-197
<i>Άγγελου Γ. Αφρουδάκη: Καλυμνιακά Τοπωνύμια, Α'</i>	199-214
<i>Γιάννη Ηλιούδη: Αλλόφωνα του λ στο γλωσσικό ιδίωμα των προσφύγων από το Καβακλί της Αν. Ρουμελίας</i>	215-231
<i>Χριστίνας Μπασέα-Μπεζαντάκου: Παρωνύμια από περιοχή της Έξω Μάνης</i>	233-257
<i>Γιάννη Ηλιούδη: Το προθετικό «α» στο γλωσσικό ιδίωμα των προσφύγων από το Καβακλί της Ανατολικής Ρουμελίας</i>	259-269
<i>Χρυσ. Τσικριτσή-Κατσιανάκη: Μερικά διορθωτικά στα «οικογενειακά μας ονόματα» του Μ. Τριανταφυλλίδη</i>	271-277
<i>Σταύρου Μάνεση: Η συμβολή της βυζαντινής κληρονομιάς στην καλύτερη γνώση της νέας ελληνικής γλώσσας</i>	279-300

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

<i>Ελευθερία Γιακουμάκη: Αναστασίου Καραναστάση «Ιστορικό Λεξικό των ελληνικών ιδιωμάτων της Κάτω Ιταλίας»</i>	301-310
<i>Michel Contini: Giulio Paulis «Lingua e cultura nella Sardegna bizantina»</i>	311-316

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

<i>Άντας Κατσίκη-Γκιβάλου: Μιχάλης Χρ. Οικονόμου (1896-1984)</i>	317-323
--	---------

ΜΕΡΙΚΑ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ
ΣΤΑ «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΜΑΣ ΟΝΟΜΑΤΑ»
ΤΟΥ Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

Δυστυχῶς ὁ περιορισμένος χῶρος φιλοξενίας τοῦ περιοδικοῦ δὲν ἐπιτρέπει μιὰ συνολικὴ θεώρηση καὶ ἐπανεξέταση πολλῶν ὀνομάτων, ποὺ περιλαμβάνονται στὸ βιβλίο τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη «Τὰ οἰκογενειακὰ μας ὀνόματα», μὲ προλεγόμενα, ἐπεξεργασία καὶ σχόλια Ε. Στάθη.

Δὲν πρόκειται βέβαια νὰ κάνω κριτικὴ ἐδῶ, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ μὴν παρατηρήσω ὅτι δὲν ἀναφέρεται ποῦ ἀπαντῶνται τὰ ὀνόματα ποὺ ἐξετάζονται καὶ αὐτὸ δυσχεραίνει πολὺ τὴ σωστὴ ἐτυμολογία τους.

Στὴν Κρήτη π.χ. τὸ Κρέστος, Κρέστας, ποὺ ὁ Τριανταφυλλίδης (σελ. 79) ἐτυμολογεῖ ἀπὸ σλ. KRST (;) — σταυρὸς δὲ θὰ μπορούσε νὰ συνδεθεῖ μ' αὐτὴ τὴ λέξη, ἀφοῦ κρέστα (ἀπὸ ἰταλ. cresta) λέγεται τὸ λοφίο, ποὺ ἔχουν στὸ κεφάλι οἱ κότες καὶ μάλιστα ὁ πετεινός. Τὸ ἴδιο τὸ Μπέλλος, Μπέλλης στὴν Κρήτη δὲ θὰ μπορούσε ἐπ' οὐδενὶ νὰ προέρχεται ἀπὸ σλ. bel = ἄσπρος (Μ. Τριανταφυλλίδης σελ. 79), ἀλλὰ ἀπὸ ἰταλ. bello = ὄμορφος.

Ἔτσι παρουσιάζω μερικὲς μόνο διορθωτικὲς ἐτυμολογίες ἔχοντας πάντα ὑπ' ὄψη μου τὰ ὀνόματα τοῦ Κρητικοῦ χώρου, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅμως ἀπαντῶνται στὰ νησιά καὶ στὴν Πελοπόννησο, ὅπου κατέφυγαν πολλοὶ Κρητικοὶ τόσο κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Βενετοκρατίας, ὅσο καὶ τῆς Τουρκοκρατίας..

1. Ἀβάζος τουρκ. avaz = κραυγὴ, βοή (Μ. Τριανταφυλλίδης σελ. 67).

Νομίζω ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ βενετικῆς καταγωγῆς Κρητικὸ ἐπώνυμο Ἀβάτζος Μοῖρες Καιν., Ἀτσιπόπουλο Ρεθ. Ρέθυμνο Ἀβάντζος Ἀρχοντικὴ Ρεθ., Ἀβαντζάκης Καλέσα Μαλεβ. πρβλ. Ζανῆς - Τζανῆς, Μοζάκης Μοτζάκης, Μουριζῆς - Μουρτζῆς. Γιὰ τὴν τροπὴ τζ = ζ ἔχει γράψει διεξοδικὰ ὁ Στ. Μάνεσης¹.

Καὶ σήμερ. βεν. avanzo, avanzì. Δὲν νομίζω νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴ λέξη

---

1. Τροπὴ τῶν συμφώνων τσ καὶ τζ εἰς σ καὶ ζ εἰς τὰ νότια ἰδιώματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Λεξικ. Δελτ. τόμ. 10/1964-65, σελ. 97-179.

2. Ἰδ. Παπαγρηγοράκη, Συλλογὴ ξενογλώσσων λέξεων, σελ. 23 καὶ Γ. Παγκάλου περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς Κρήτης, τόμ. Ε', σελ. 105.

- ἀβάντζιος (avanzio) = αὐτὸς ποὺ πλεονάζει² ἀλλὰ ἀπὸ βαφτ. ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ λέξη αὐτή· πρβλ. καὶ σημ. βαφτ. Avanti³. Βαφτ. Ἀβάντζος σὲ ἔγγραφα 1342-1348⁴ καὶ Avanscius 1382⁵. Ἐπώνυμο Avanzo, De Avanzo καὶ Davanzo βρίσκω σὲ ἔγγραφα τοῦ 1302-1430.
2. Ἀκίλας, Ἀκίλογλου. Ὁ Τριανταφυλλίδης (σελ. 67) τὸ θεωρεῖ παρωνύμιο ἀπὸ ἀραβ., τουρκ. akil = φρόνιμος, συνετός. Κι ὅμως ἀναφέρει Ἄγιο Ἀκύλα. Ἀσφαλῶς λοιπὸν προέρχεται ἀπὸ βαφτ. Ἀκύλας, ποὺ πιθανὸν νὰ προῆλθε ἀπὸ τὴ λέξη αὐτή.
3. Βέγκος παρωνύμιο, τουρκ.-περσ. benk φυτὸ φαρμακερὸ (Μ. Τριανταφυλλίδης σελ. 67). Νομίζω προέρχεται ἀπὸ βαφτ. βενετ. προελεύσεως. Βεν. ἐπώνυμο ἀπὸ βαφτ. Beco καὶ Bego, ὑποκ. τοῦ Domenico⁶.
4. Γιαμαλῆς, Γιαμαλάκης, Γιαμαλίδης ἀπὸ τουρκ. yamali⁷ = μπαλωμένος (Μ. Τριανταφυλλίδης, σελ. 67).
Στὴν Κρήτη γιαμαλῆς ἀπὸ τουρκ. yamali = ὑφασματέμπορος⁸. Ὁ Σταμνόπουλος ἀναφέρει Γιαμελῆς, Γιαμαλῆς (= Gemelino;)⁹.
5. Δόσιος-Δοσόπουλος τουρκ. dös = πλευρό, θώρακας (Μ. Τριανταφυλλίδης σελ. 68). Ἀσφαλῶς ἀπὸ Θεοδόσης καὶ βεν. ἐπών. Dose - Dosi, νομίζω ἀπὸ Teodosi(o).
6. Ζανουδάκης Ὁ Τριανταφυλλίδης (σελ. 78) τὸ θεωρεῖ Κυπριώτικο. Εἶναι Κρητικὸ βενετ. καταγωγῆς ἀπὸ τὸ βεν. τύπο τοῦ Giovanni, Zuane καὶ Zane = Γιάννης. Στὴν Κρήτη ἔχουμε ἐπώνυμα Τζανῆς, Τζανᾶς, Τζανάκης, Τζανουδάκης κ.ἄ. καὶ Ζα(ν)νῆς, Ζαν(ν)ιδάκης καὶ Ζανουδάκης. Τὸ ἔχω σὲ μαρτυρίες ἀπὸ τὸ 1212 - 1761 καὶ μὲ ἄλλους τύπους βλ. καὶ Τζουάνης.
7. Καγιὰς ἀπὸ τουρκ. καγια = βράχος (Μ. Τριανταφυλλίδης σελ. 104). Νομίζω εἶναι ἐπαγγελματικὸ, τὸ ἴδιο μὲ τὸ Κρητικὸ Κεχαγιας, Καγιας, Κιαγιας¹⁰.
8. Καλαγκὰς ἴσως ἀπὸ Καλαγκαθάς, καλαγκάθι = παρωνυχίδα (Μ. Τριανταφυλλίδης σελ. 61). Στὴν Κρήτη ὑπάρχει τοπωνύμιο Γκαλαγκάδο ποὺ

3. Emidio de Felice, I nomi degli italiani, Venezia 1982 σελ. 204.

4. Σπ. Θεοτόκη, Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἔρευναν, σελ. 83, 224.

5. El. Santschi, Régestes, Mém. 1292.

6. D. Olivieri, I cognomi della Venezia Euganea, Onomastica 1923, σελ. 135 καὶ Emidio de Felice, ὁ.π., σελ. 67.

7. Βλ. Χρυσ. Τσικριτσῆ, Κρητικὰ παρωνύμια Α', Α-Μ, Ἀθήνα 1972 σελ. 31.

8. Χρυσ. Τσικριτσῆ, Κρητικὰ ἐπώνυμα ἐπαγγελματικὰ σελ. 45.

9. Γιαν. Σταμνόπουλου, Βόλτες ὀνοματολογικῆς, Ἀθήνα 1929 σελ. 237.

10. Χρυσ. Τσικριτσῆ, Κρητικὰ ἐπώνυμα ἐπαγγελματικὰ, Ἀθήνα 1981, σελ. 104.

έτυμολογῶ ἀπὸ οἰκ. Καλαγκιάς¹¹ καὶ ἀναφέρω μαρτυρίες. Στὴ Γαῦδο καλαγκιάς = εἶδος ἀρπακτικοῦ πουλιοῦ καὶ στὸ Βραχάσι καλαγκιάς = γλάρος¹².

9. Καπάκης Ὁ Τριανταφυλλίδης (σελ. 57) τὸ ἔχει στὰ παρωνύμια ἀπὸ σκεύη καὶ ἐπιπλά. Νομίζω ἀπὸ ἰταλ. Carro, πρβλ. καὶ γαλλ. ἐπώνυμο Car (κεφαλή, ἀρχηγός)¹³. Καὶ στὴν Κρήτη Κάππος, Καπάκης, Καπιτσάκης, Καπιτσουνάκης, Καπῆς, Καπιδάκης, Καπίνος, Νικόλαος Carri τὸ 1299¹⁴. Gulielmo Carro 1327¹⁵. Τὸ ἐπώνυμο ἔχω καὶ σ' ἄλλες μαρτυρίες. Ὁ Βαγιακάκος τὸ θεωρεῖ νεώτερο, ἀφοῦ τὸ ἐτυμολογεῖ ἀπὸ Carro = ἀρχηγός μικρῆς φρουρᾶς ἐπὶ τουρκοκρατίας¹⁶.
10. Κάρλογλου, Καρλίολου, Καρολίδης ἀπὸ κάρλ = χιόνι (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 137). Νομίζω ἀπὸ βαφτ. Κάρολος βλ. Κάρολος, Καρλάκης¹⁷.
11. Λογαράς¹⁸ Δὲν εἶναι ἐπαγγελματικό, ὅπως τὸ θεωρεῖ ὁ Τριανταφυλλίδης (σελ. 40), ἀλλὰ παρωνύμιο ποὺ δηλώνει τὴν οἰκονομικὴ κατάστασι τοῦ ἀτόμου. Λογαράς = πλούσιος¹⁹. Λογάρι, μεσν. λογάριν ἀπὸ ἀρχ. λογάριον = τὸ χρῆμα, θησαυρός²⁰. Ἡ λέξι ἀπαντᾶται στὰ Κρητικὰ κείμενα²¹. πρβλ. καὶ στὴν Κύπρο Λουβαράς - ῆς = ὁ ἔχων πολλὰ χρήματα²². Σὲ ἔγγραφο τοῦ 1541 Νικόλαος Λογαράς²³, ἡγούμενος στὸ Χάνδακα. Θεοφάνης Λογαράς ἐφημέριος Ἀγ. Γεωργίου Βενετίας τὸ 16ο αἰώνα²⁴. Ἰωάννης Logara, 1549²⁵. Σὲ ἔγγραφο τοῦ 1582 «ἐκοιμήθη Τζάνες ὁ Λογαράς»²⁶. Καὶ τοπων.

11. Χρυσ. Τσικριτσῆ, Συμβολὴ μελέτη τοπωνυμίων σελ. 47 «Ἀμάλθεια» 22-231/975.

12. Ν. Τωμαδάκη, Τοπωνύμια, Μύσων 1/1932 σελ. 197 καὶ Ἐλευθ. Πλατάκη, Δημόδη ονόματα ζώων, Κρητολογία 14-15/1982 σελ. 124.

13. A. Dauzat, Dictionnaire etymologique des noms de famille de France, Paris 1951.

14. Κ. Μέρτζιου, Ἡ συνθήκη Ἐνεσῶν - Καλλέργη, Κρητ. Χρον. Γ'/1949 σελ. 276.

15. R. Prentelli, I libri commemoriali III ἀριθ. III II.

16. Βλ. Περιοδικὸ «Ἱστορία» 23/1970 σελ. 142.

17. Χρ. Τσικριτσῆ, Μερικὰ Κρητικὰ ἐπώνυμα ἐνεστ. προελεύσεως «Ὄνόματα» 9/1984.

18. C. Chatzipsaltis, Επ. Κ.Ε. ἐρευνῶν De Nicosie 6/1972-1973.

19. Δ. Βαγιακάκου, Περιοδ. Ἱστορία, 93/1976 σελ. 142 καὶ 143.

20. Ν. Ἀνδριώτη, Ἑτυμ. Λεξικὸν ἔκδ. Β' στὴ λέξι.

21. Ἐρωτόκριτος Δ' 1939 σελ. 69, 13, Ἀπόκοπος 291, Ἐρωφίλη Α 635· βλ. καὶ Θ. Δετοράκη, Ἀνέκδοτα δημοτικὰ τραγούδια Κρήτης σελ. 599.

22. Ἀ. Κολίτση, Περὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν Κυπρίων, Ἀθήνα 1964 σελ. 87.

23. Γ. Χασιώτη, Ἡ Κρήτη καὶ οἱ Ἴσπανοί, Πεπραγμ. Γ' Κρητολογικοῦ, Τόμ. Β' σελ. 365.

24. Μ. Μανούσακα, Histoire de la colonie grek, Θησαυρίσματα 19/1982 σελ. 17.

25. Μ. Κωνσταντουδάκη, Οἱ ζωγράφοι τοῦ Χάνδακος, Θησαυρίσματα 10/1973, σελ. 173.

26. Ν. Παναγιωτάκη, Οἱ κρητικὲς ἐνθυμήσεις, «Δωδώνη» 5/1976, σελ. 123.

- «στούς Λογαράδες» σὲ ἔγγρ. τοῦ 1582²⁷. Ἐπώνυμο Λογαράκης σήμερα στὸ Κεντρὶ Ἱεράπετρας.
12. Λούτσης Ὁ Τριανταφυλλίδης ἐτυμολογεῖ ἀπὸ σ. λ. luč= δαδί. Στὴν Κρήτη Λουτσάκης (Ἡράκλειο), Λουτσέτης (Ἱεράπετρα) νομίζω ἀπὸ Luzzi ποὺ ἀπαντᾶται καὶ σήμερα στὴ Βενετία, πιθανὸν ἀπὸ βαφτ. Leo-Leuzi ἢ βαφτ. Lucio.
13. Μαλάκης, μαλάκι (Θράκη) τὸ νεογνὸ τοῦ βουβαλιοῦ, τουρκ. malak (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 62). Εἶναι τὸ ἐξαφανισμένο Κρητικὸ ἐπώνυμο Μαλάκης ποὺ σώζεται στὸ τοπωνύμιο Μαλάκι Ρεθ. Νομίζω ἀπὸ ἰταλ. βαφτ. Malachia²⁸, Μαλαχίας δηλ. εἶναι βενετσιάνικο. Πρβλ. καὶ βεν. ἐπών. Malachino ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Σαρακηνοῦ Malakin - Aquin στὰ Chansons de Geste ἢ ὑποκορ. τοῦ Malachia²⁹. Duca Malachi, 1527 μέλος τῆς ἑλληνικῆς ἀδελφότητος τῆς Βενετίας³⁰. Zorzi Malachi πλοιοκτήτης 1562 καὶ 1566³¹. Μαλάκης ἀπὸ Κρήτη τὸ 1545 στὴ Ζάκυνθο, Γαλεάτσος Μαλάκης εὐγενῆς καὶ λογιώτατος 1653 καὶ Γαβριήλ Μαλάκης ἀρχιμανδρίτης 1728³². Γιακουμῆς Μαλάκης τὸ 18ο αἰώνα³³.
14. Μόζερ στὰ νεώτερα ξενικὰ ὀνόματα ἀπὸ τὰ γερμανικὰ (Μ. Τριανταφυλλίδης σελ. 94). Ἄλλὰ Μόζερ Μόζερας οἰκογένεια ἀπὸ τὴν Κρήτη τὸ 1589 στὴ Ζάκυνθο³⁴. Πιθανὸν νὰ σχετίζεται μὲ τὸ βαφτ. Mosé, Moses, Μωϋσῆς. Καὶ σημ. βενετ. ἐπών. Moser.
15. Μπαρμπαρέσος καὶ Βαρβαρέσος στὰ ξενόγλωσσα ἔθνικα, ἕνας ποὺ δούλεψε στὰ μέρη τῆς Μπαρμπαριᾶς, ἀλλὰ καὶ παρατσούκλι. (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 30). Νομίζω ἀπὸ ἐπών. Barbaro + βενετ. κατάληξη -esso, ὅπως Manoli-Manolesso, Μανωλεσάκης, Carlo-Carlesso. Καὶ στὴν Κρήτη οἶκ. *Μπαρμπάρο καὶ Μπαρμπαρεσάκης³⁵.
16. Ντουρέντης παρωνύμιο ἀπὸ Δουρέντης τουρκ. durentis = προβλεπτικός, συνετὸς (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 72).

27. Κ. Μέρτζιου, Κρητικὰ Συμβόλ., Κρητ. Χρον. ΙΘ' σελ. 125.

28. Emidio de Felice, ὅ.π., σελ. 225.

29. D. Olivieri, I Cognomi, ὅ.π., σελ. 143.

30. Ἄντ. Πάρδου, Κατάλογος μελῶν, Θησαυρίσματα 16/1979, σελ. 355.

31. Κρ. Παναγιωτοπούλου, Ἑλληνες ναυτικοὶ καὶ πλοιοκτήτες, Θησαυρίσματα 11, σελ. 314.

32. Ντ. Κονόμου, Κρητικοὶ στὴ Ζάκυνθο, σελ. 40.

33. Κ. Σάθα, Νεοελλην. Φιλολογία σελ. 595.

34. Α. Ζώη, Λεξικὸν τόμ. Β' σελ. 430 καὶ Ντ. Κονόμου, Κρητικοὶ στὴ Ζάκυνθο σελ. 44.

35. Em. de Felice, I nomi degli Italiani, σελ. 131, 158 καὶ 225.

Νομίζω πρόκειται για βενετσιάνικο όνομα. Στην Κρήτη το 1536 σέρ Francesco Durento³⁶. Μάρκος Durento εύγενής Κρητικός από τὰ Χανιά, 1555 και 1574³⁷.

17. *Παμπούκης, Παμπούκας* παρωνύμιο από τουρκ. rambuk = μπαμπάκι, μπαμπακερός. (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 73).

Ὁ Κουκουλές το έτυμολογεῖ από τήν ἴδια λέξη, ἀλλά το θεωρεῖ ἐπαγγελματικό, ὅτι δηλαδή δηλώνει τόν βαμβακοπαραγωγό³⁸. Στην Κρήτη *Βάμβουκας* καὶ *Βαμβουκάκης* από βενετ. bambuch = bambu, εἶδος Ἰνδικοῦ καλαμιού³⁹. Ἀφοῦ μάλιστα τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ 1299. Michael Pabucha, Alexius καὶ ἄλλοι⁴⁰. Καὶ Georgius Babuca, 1441⁴¹.

18. *Σαμψάκος, Σαμψάκης* παρωνύμιο από τουρκ. samsa = τρίγωνο, τὸ γλύκισμα (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 73).

Νομίζω ἀπὸ βαφτ. Σαμψών. Καὶ στὴν Κρήτη ἐπώνυμο Σαμψών στὸ Ρέθυμνο καὶ Ἀτσιπόπουλο Ρεθ. καὶ Σαψής, Σαμψάκης Σαψάκης στὸ Σέλινο καὶ Κίσσαμο. Θὰ μπορούσε νὰ ἦταν ἐπαγγελματικό ἀπὸ τουρκ. savei = ὁ εἰσαγγελέας⁴², ἀλλά ἔχω τὸ ὄνομα ἀπὸ τὸ 1582. Κυρ Γεωργίτζης Σαψής⁴³. Γεώργιος Σαψὸς νοτάριος Σητείας 1607-1613⁴⁴. Οἶκογ. Σαμψών ἀπὸ τὴν Κρήτη 1669, 1675 καὶ 1678 στὴ Ζάκυνθο⁴⁵.

19. *Σερπάκης* παρωνύμιο ἀπὸ τουρκ. sarp = ἀπότομος, ἀλλά καὶ σάρπα, ἀρχ. σάλπη, εἶδος ψαριού, τουρκ. sarpa) (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 73).

Πρόκειται γιὰ ἐνετικῆς προελεύσεως ἐπώνυμο. Βεν. ἐπών. Sarpi ἀπὸ βενετ. zarpa = vinaccia ἢ ἀπὸ ἰταλ. Ciarpa⁴⁷. Στην Κρήτη fra Paolo Sarpi νομικός σύμβουλος τῆς Βενετίας 1552-1623⁴⁸. Καλλίνικος Σαρπάκης πρωτοσύγκελλος Κυδωνίας τὸ 1821⁴⁹.

36. Χρυσ. Τσικριτσῆ, Μερικά Κρητ. ἐπώνυμα ἐνετ. προελεύσεως «Ὄνόματα» 9/1984, σελ.

37. Γ. Πλουμίδη, Κατάλογος Στρατευσίμων, Κρητ. Χρον. ΚΕ' / 1973 σελ. 303.

38. Κ. Μέρτζιου, Βίος καὶ Πολιτεία τοῦ Μ. Ντουρέντε, Κρητ. Χρον. ΙΖ' / 1963, σελ. 37.

39. Φ. Κουκουλέ, Νεοελλ. τινων ἐπιθέτων σημασία καὶ ὀρθογραφία, Ἀθηνᾶ 53/1949, σελ. 418.

40. Βλ. Χρυσ. Τσικριτσῆ, Κρητικὰ ἐπώνυμα ἐπαγγελματικά σελ. 26.

41. Κ. Μέρτζιου, Ἡ συνθήκη Ἐνετῶν-Καλλέργη, ὅ.π., σελ. 278 καὶ 282.

42. N. Jorca, Documents (revue Hist. du Sud-Européen) τόμ. 14/1937, σελ. 172.

43. Μεν. Δημητριάδη, Λεξικὸν Ἑλληνοτουρκικόν, Τουρκοελληνικόν στὴ λέξη.

44. Κ. Μέρτζιου, Β. Κορνάρος - Ἐρωτόκριτος, Κρητ. Χρον. ΙΗ' / 1964, σελ. 174.

45. Σπ. Θεοτόκη, Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἔρευναν σελ. 83 καὶ Ἐρρίκου Μοάτσου, Ἀνεκδ. κατάλογος νοταρίων σελ. 307, Ἀφιερ. Σ. Ἀντωνιάδη.

46. Α. Ζώη, Λεξικὸν καὶ Ντ. Κονόμου, Κρητικοὶ στὴ Ζάκυνθο σελ. 62.

47. D. Olivieri, ὅ.π., σελ. 247.

48. Στ. Σπανάκη, Συμβολὴ ἐκκλ. Ἱστορ. Κρήτης, Κρητ. Χρον. ΙΓ' / 1959 σελ. 245.

49. Ν. Τομαδάκη, Ἐπισκοπὴ καὶ Ἐπίσκοποι, Κρητ. Χρον. ΙΑ' / 1957 σελ. 23.

20. *Σεργῆς, Σεργίδης, Σεργόπουλος* παρωνύμιο ἀπὸ τουρκ. sergi = χαλί, ψάθα κ.ἄ. (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 73).
 Νομίζω ἀπὸ βαφτ. Σέργιος (ξέχασε τὸν Πατριάρχη Σέργιο;) καὶ ἰταλ. βαφτ. Sergio πολὺ συχνό⁵⁰. Καὶ στὴ Γαλλία βαφτ. Serge ἀπὸ ρωσ. βαφτ.⁵¹
 Στὴν Κρήτη Σεργίου - Σεργῆς - Σεργάκης - Σεργεδάκης (πρβλ. Φραγκεδάκης). Μαρτυρεῖται τὸ 1280 ὡς βαφτ.⁵² καὶ τὸ 1322 ὡς ἐπώνυμο. Costa Sergi καὶ Nicolaus Sergi⁵³.
21. *Τζουάνης* ἀπὸ γαλλ. Joan (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 15).
 Καὶ στὴν Κρήτη Τζουάνος - Τζουάνης - Τζουανάκης - Τζουγανάκης κ.ἄ. ἀπὸ βενετ. βαφτ. Zoane, Zuane, Zane = Giovanni, βλ. καὶ Ζανουδάκης. Raynerius de Zoane de Messana πλοιοκτῆτης ἔγγρ. 1368⁵⁴, Polo Zuane πλοίαρχος⁵⁵.
22. *Τερεζάκης* «τουρκ.-περσ. Terazi = ζυγαριά, ἰσορροπία, κοντάρι ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ἰσορροπιστές, ἀλλὰ καὶ ἑλλ. Τερέζα» (Μ. Τριανταφυλλίδη σ. 75).
 Στὴν Κρήτη Τερζῆς - Τερζάκης - Τερεζάκης. Ἀπὸ τερζῆς καὶ τερεζῆς, τουρκ. terzi = ράφτης⁵⁶.
23. *Τοράκης* «τουρκ. torak = καμίνι» (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 75).
 Πιθανὸν ἀπὸ Tore ὑποκορ. τοῦ Salvatore ἢ Vittore· πρβλ. Torello ὑποκορ. τοῦ Salvatore⁵⁷. Στὴν Κρήτη Τουρῆς, Τοράκης ποὺ τὸ γω σχετῆσαι μὲ βενετ. de la Torre. Καὶ σημ. βεν. Dalla Torre καὶ Torrelli. Τὸ ἔχω σὲ πολλές μαρτυρίες μὲ τοὺς ἐξαφανισμένους τύπους *Ντελατόρος, *Τορριάνος, *Τόρε καὶ *Τορέλλος ἀπὸ τὸ 1301-1671.
24. *Φουρίκης*, «Furrik-u, φωλιά, κοτέτσι καὶ μεταφ. μικρὴ καλύβα, ἀλλὰ καὶ τουρκ. ferik νεοσσός, πουλάκι, ἀφράτος» (Μ. Τριανταφυλλίδη σελ. 78).
 Ὁ Φουρίκης (Ἰωάννῃς 11/1929 σελ. 172) ἀναιρεῖ τὴν ἐτυμολογία αὐτὴ τοῦ Λάμπρου. (Σχόλια τοῦ ἐπεξεργαστῆ κ. Στάθη σελ. 183).
 Καὶ στὴν Κρήτη Φουρούλης, Φουράκης. Ὁ Κουκουλῆς ἐτυμολογεῖ ἀπὸ τὸ φουρὸς = ἄγριος καὶ φουρόγατος = ἀγριόγατος⁵⁸. Ἡ λέξις νομίζω

50. Em. de Felice, ὅ.π., σελ. 25, 30, 36, 49 καὶ ἄλλοῦ.

51. Al. Dauzat, Dictionnaire, ὅ.π., σελ. 549.

52. A. Lombardo - M. Chiaudano., L. Marcelio Notario in Candia σελ. 62, 170.

53. El. Santschi, Régestes, sent. ἀριθ. 175.

54. El. Santschi, ὅ.π., Mém. 174.

55. Γ. Πλουμίδη, Οἱ βενετ. ἐλληνικὲς χῶρες, Ἰωάννινα 1974, σελ. 117.

56. Χρυσ. Τσικριτσῆ, Κρητικὰ ἐπώνυμα ἐπαγγελματικά, σελ. 225.

57. Em. de Felice, ὅ.π., σελ. 310 καὶ D. Olivieri, ὅ.π., σελ. 152.

58. Φ. Κουκουλέ, Νεοελλ. τινων ἐπιθέτων, ὅ.π., σελ. 222.

προέρχεται από βεν. Furo = λαίμαργος⁵⁹ και σημ.βεν.έπων. Furini. Costa Furi σε έγγρ. του 1299⁶⁰. Ἐπώνυμο Φουρογιάννης σε έγγραφο 1538-15. Μεταξύ Κρητῶν προσφύγων στη Ζάκυνθο έγγρ. 1682 Isabetta Furoroula⁶¹. Ἐπίσης στη Ζάκυνθο οἰκογ. Φουρέττη τὸ 1796⁶³.

ΧΡΥΣ. ΤΣΙΚΡΙΤΣΗ-ΚΑΤΣΙΑΝΑΚΗ

---

59. G. Boerio, Dizionario di dialetto Veneziano, Venezia 1899.

60. Κ. Μέρτζιου, Ἡ συνθήκη Ἐνεπῶν-Καλλέργη, ὅ.π., σελ. 284.

61. Κ. Μέρτζιου, Σταχυολογήματα, Κρητ. Χρον. ΙΕ - ΙΣΤ'/1961-62 σελ. 237.

62. Κ. Μέρτζιου, Δύο κατάλογοι, Κρητ. Χρον. Ε'/1951 σελ. 25.

63. Α. Ζώη, Λεξικόν, ὅ.π., στὸ ὄνομα.